

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av överenskommelsen om samarbete mellan Finland och Sverige på utlandsundervisningens område och med förslag till lag om sättande i kraft de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner den i Stockholm i februari 2014 undertecknade överenskommelsen mellan Finland och Sverige om samarbete på utlandsundervisningens område. Genom den föreslagna överenskommelsen möjliggörs att barn från de fördragsslutande staterna deltar i undervisning som den andra parten upprätthåller utomlands och fastställs hur de kostnader detta föranleder ska fördelas. Den tidigare motsvarande överenskommelsen från 1996 upphör att gälla i juli 2014. I den nya överenskommelsen har vissa ändringar som närmast är av teknisk natur i finsk lagstiftning

beaktats. Till innehållet är den av samma slag som den förra överenskommelsen.

I propositionen ingår ett lagförslag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till lagstiftningens område. Överenskommelsen träder i kraft 30 dagar efter den dag då de båda fördragsslutande staterna har meddelat att de åtgärder som krävs för att sätta överenskommelsen i kraft har genomförts. Avsikten är att lagen ska träda ikraft vid samma tidpunkt som avtalet träder i kraft. Enligt förslaget ska överenskommelsen tillämpas från och med läsåret 2014—2015.

MOTIVERING

1 Nuläge

Finland och Sverige undertecknade den 27 juni 1996 en överenskommelse om samarbete på utlandsundervisnings område (FördrS 60/1996). Genom överenskommelsen möjliggörs att barn från de fördragsslutande staterna deltar i sådan utlandsundervisning som upprätthålls av den andra fördragsslutande staten och fastställs hur de kostnader detta föranleder ska fördelas. Enligt överenskommelsen tar det land som upprätthåller utlandsskolan för elever från den andra fördragsslutande staten ut en viss i överenskommelsen fastställd avgift per elev. Överenskommelsen avser grundskolans årskurser 1—9 av sådana godkända utlandsskolor utanför de fördragsslutande staterna, som förklaras berättigade till statsbidrag.

Finland tog initiativ till förhandlingar med Sverige om förhandlingar om ändring av överenskommelsen, eftersom de finska lagarna bakom överenskommelsen har ändrats. Sverige sade upp överenskommelsen den 23 maj 2013, och den upphör att gälla den 30 juli 2014. Eftersom överenskommelsen har sagts upp, inleddes åtgärder i syfte att ingå en ny överenskommelse. Den nya överenskommelsen beaktar de ändringar som ägt rum i Finlands lagstiftning.

Den finska lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändrades 2009. Den viktigaste ändringen gällde finansieringsgrunden, där man övergått från priser per enhet till ett av finansministeriet fastställt grundpris. I överenskommelsen som ingicks 1996 hänvisas dessutom för de finländska elevernas utlandsundervisnings del till lagen om utomlands verksam privatskola som motsvarar grundskolan (379/1981) sådan den lyder delvis ändrad i lagarna (1022/1991) och (1458/1993) samt i den med stöd av denna lag utfärdade förordningen om utomlands

verksam privatskola som motsvarar grundskolan (380/1981) sådan den lyder, delvis ändrad, i förordningarna (927/1987) och (1465/1994). Till denna del har lagstiftningen för de finländska elevernas del ändrats, så att verksamheten inom och målen för utlandsundervisningen bestäms i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) och förordningen om grundläggande utbildning (852/1998).

2 Föreslagna ändringar

Ovan nämnda ändringar har företagits i den nya överenskommelsen. I överenskommelsen talas om det av finansministeriet fastställda grundpriset. För de finländska elevernas del hänvisas till lagen om grundläggande utbildning, med stöd av vilken statsrådet kan bevilja en registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att förmedla sådan utbildning som avses i lagen. Tillstånd kan även beviljas för undervisning som ordnas utomlands. Ändringarna är närmast av teknisk natur, och beror på ändringar i den finska lagstiftningen. Några innehållsmässiga ändringar i överenskommelsen har inte företagits.

Lagstiftningen om finansiering av undervisning och utbildning medger inte betalning av statsunderstöd till utlandet i de fall där en utlandsskola upprätthålls av en annan fördragsslutande stat. Enligt 2 § i lagen om statsandel för kommunens basservice (1704/2009) tillämpas denna lag inte, om grundläggande utbildning ordnas utomlands. Enligt 2 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) ska den lagen tillämpas på grundläggande utbildning som ordnas utomlands. Undervisning som upprätthålls av en annan fördragsslutande staten kan inte anses vara undervis-

ning i enlighet med lagen om grundläggande utbildning.

Om grunderna för statsunderstöd föreskrivs i Finland genom lag, och eftersom vissa bestämmelser i överenskommelsen gäller utbetalning av statsunderstöd, tillhör dessa området för lagstiftningen. De ändringarna i överenskommelsen som gäller utbetalning av ersättning som företagits iaktar bestämmelserna om grunderna för beviljande av statsunderstöd enligt finsk lagstiftning, och står således inte i strid med finsk lagstiftning.

3 Konsekvenser

Överenskommelsen ger finländska och svenska barn möjlighet att fullfölja grundskolan på sitt modersmål, ifall det på en ort belägen utanför de fördragsslutande staterna finns en grundskola som upprätthålls av någondera parten. Finländska barn får gå i svensk skola, och i princip får svenska barn också gå i finländsk skola. I praktiken har överenskommelsen endast gällt finländska barn som deltagit i grundläggande utbildning som upprätthålls av svenska staten. Läsåret 2011- 2012 fanns det sammanlagt 28 finländska elever i de svenska utlandsskolorna. Däremot fanns det inte några svenska barn i utlandsskolor som upprätthålls av finska staten.

Överenskommelsen har ringa ekonomiska konsekvenser. Läsåret 2011 -2012 betalades till exempel till svenska staten sammanlagt 151 737,08 euro i ersättning för grundläggande utbildning som finländska barn erhållit i svenska utlandsskolor. Kompensationen betalades med budgetmedel från moment 29.10.30 i statsbudgeten (statsandel och -bidrag för driftskostnader för allmänbildande utbildning). De kostnader överenskommelsen föranleder har beaktats i dimensioneringen av budgetanslaget.

4 Beredning av ärendet

Överenskommelsen har beretts som tjänsteärende vid undervisnings- och kulturministeriet i samråd med den svenska regeringen.

Överenskommelsen har undertecknats i Stockholm den 19 februari 2014. Regeringens proposition har beretts som tjänsteärende vid undervisnings- och kulturministeriet.

5 Ikraftträdande

Överenskommelsen träder i kraft 30 dagar efter att båda de fördragsslutande staterna meddelat varandra att de åtgärder har genomförts som krävs för sättande i kraft av överenskommelsen.

Propositionen innehåller ett lagförslag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som tillhör området för lagstiftningen. Avsikten är att lagen ska träda i kraft vid samma tidpunkt som överenskommelsen träder i kraft. Avsikten är att överenskommelsen ska tillämpas från och med läsåret 2014—2015.

6 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning

I 94 § 1 mom. sägs att riksdagens godkännande krävs för fördrag och andra internationella överenskommelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande.

Överenskommelsen innehåller bestämmelser om utbetalning av statsunderstöd som tillhör lagstiftningens område, och på grund av dem krävs att överenskommelsen godkänns av riksdagen.

Däremot innehåller överenskommelsen inte bestämmelser som gäller grundlagen på det sätt som avses i 94 § 2 mom. eller 95 § 2 mom. i grundlagen.

Enligt regeringens uppfattning kan överenskommelsen således godkännas genom majoritetsbeslut och propositionen med förslag till lag om sättande i kraft av överenskommelsen kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning. Med anledning av vad som ovan framförts och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås

att riksdagen godkänner överenskommelsen av den 19 februari 2014 om samarbete mellan Finland och Sverige på utlandsundervisnings område.

Eftersom överenskommelsen innehåller bestämmelser som tillhör lagstiftningens område, avläts samtidigt till riksdagen det lagförslag som följer:

Lagförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen om samarbete mellan Finland och Sverige på utlandsundervisnings område

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den i Stockholm mellan Finland och Sverige den 19 februari 2014 ingångna överenskommelsen om samarbete mellan Finland och Sverige på utlandsutbildningens galler som lag sådana som Finland förbundit sig till dem.

2 §

Om sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i överenskommelsen och om denna lags ikraftträdande bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 8 maj 2014

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Inrikesminister *Päivi Räsänen*

ÖVERENSKOMMELSE

mellan Finland och Sverige om samarbete på utlandsundervisnings område

Överenskommelsen mellan Finland och Sverige om samarbete på utlandsundervisnings område, undertecknad den 27 juni 1996 jämte protokoll, upphör att gälla då någondera av fördragsländerna säger upp den.

Sveriges regering har sagt upp den ovannämnda överenskommelsen den 23 maj 2013. Överenskommelsen upphör att gälla efter läsåret 2013—2014. Regeringarna i Finland och Sverige, som vill samarbeta på utlandsundervisnings område, har kommit överens om följande:

Artikel 1

Samarbetet avser grundskolans årskurser 1 —9 av sådana godkända utlandsskolor utanför de fördragsslutande staterna, som förklarats berättigade till statsbidrag och innebär

att för de finländska elever i svensk utlandsskola utbetalas statsbidrag av finländska staten enligt det belopp, som utbetalas i statsbidrag för finländska elever i finländsk utlandsskola och som utgör det av finansministeriets fastställda grundpris per elev i Finland, dock högst det belopp per elev svenska staten utbetalar till utlandsskolan.

att för svenska elever i finländsk utlandsskola utbetalas statsbidrag av svenska staten enligt det belopp, som utbetalas i statsbidrag för svenska elever i svensk utlandsskola, dock högst det belopp per elev finska staten utbetalar till utlandsskolan.

Bestämmelserna i denna artikel tillämpas endast om grannlandseleverna uppfyller de villkor som följer hemlandets bestämmelser om statsunderstödd undervisning i utlandet och har sådana språkkunskaper som krävs för att tillgodogöra undervisningen vid utlandsskolan samt under förutsättning att det inte på samma ort finns en statsunderstödd utlandsskola med undervisning på elevens modersmål.

För finska elever gäller lagen om grundläggande utbildning (628/1998), där det i 7§ står att statsrådet kan bevilja en registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att

ordna sådan utbildning som avses i denna lag. Tillstånd kan också beviljas för undervisning utomlands.

För svenska elever gäller förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar.

Närmare anvisningar för intagning av elever kan meddelas av Utbildningsstyrelsen i Finland och Statens skolverk i Sverige, vilka nedan benämns tillsynsmyndigheter.

Överenskommelsen nedför inte att elever från grannlandet har rätt att vinna inträde i det andra landets utlandsskolor. Den enskilda utlandsskolan beslutar härom.

Artikel 2

Statsbidrag till kompletterande undervisning i grannlandselevs modersmål utgår i enlighet med närmare anvisningar från tillsynsmyndigheten i elevens hemland.

Artikel 3

Ansökan om statsbidrag enligt artikel 1 och 2 ges av respektive utlandsskola till tillsynsmyndigheten i elevens hemland. Tillsynsmyndigheten beslutar om bidragets storlek. Bidraget betalas ut direkt till huvudmannen för utlandsskolan.

För en elev som varit intagen i en skola för kortare tid än ett läsår beräknas halva statsbidraget för påbörjad termin.

Tillsynsmyndigheten har rätt att begära in och erhålla upplysning om förhållanden i skolan.

Artikel 4

För att tillförsäkra att eleverna så långt som möjligt får undervisning på sitt modersmål bör gälla att en av lärarna undervisar grannlandseleverna på deras modersmål om eleverna från ett och samma grannland utgör minst en tredjedel av det elevantal som ligger till grund för beräkningen av statsbidrag och om det finns mer än två lärare. När information lämnas om en sådan ledig läraranställning skall det anges att lärarutbildning från grannlandet kan komma att tillmätas särskild betydelse.

Lärare som avses i denna artikel anställs enligt de regler och på de villkor som gäller för ifrågavarande utlandsskola.

Artikel 5

Utlandsskolans styrelse får för grannlandseleverna göra en sådan jämkning i timplanen att den så långt möjligt överensstämmer med vad som gäller i elevernas hemland.

Artikel 6

Denna överenskommelse träder i kraft 30 dagar efter den dag då båda fördragsslutande staterna meddelat att de åtgärder som krävs för att överenskommelsen skall träda i kraft genomförts. Överenskommelsen tillämpas från och med läsåret 2014/15.

För läsåret 2013/14 skall kostnadsbidraget enligt artikel 1 i överenskommelsen mellan Finland och Sverige om samarbete på utlandsundervisningens område utgöra det av finansministeriet fastställda grundpris per elev i Finland, dock högst det belopp per elev svenska staten utbetalar till utlandsskolan.

Artikel 7

Båda fördragsslutande staterna kan säga upp överenskommelsen genom skriftligt meddelande.

Efter uppsägningen gäller överenskommelsen till och med utgången av läsåret närmast efter det läsår under vilket uppsägningen skett.

Som skedde i Stockholm den 19 februari 2014, i två exemplar på svenska och finska språken, vilka båda texter äger lika giltighet.

För Sveriges regering

Bertil Östberg

För Finlands regering

Harry Helenius